

Hotets påverkan på statens alliansbeteende

En teoriprövande studie av Georgiens

alliansdeltagande år 1991-2008

Abstract

Alignment behavior of states provides an interesting and observable approach to International Politics. This theory testing thesis examines the ways external and internal threats give impact on the alignment behavior of states. Traditional alignment theory, such as Steven Walt's *Balance-of-Threat*, predicts that states balance *against* their primary external threat by aligning a secondary threat. Steven David's *Omnibalancing* theory, on the other hand, suggests that weak states are more likely to align *with* its primary external threat as a way of balancing a more urgent internal threat to the leaders' political and personal survival.

Using an in-depth case study of Georgia, that goes over a period from independence up to the short war with Russia (1991-2008), the author argues that the close alliance with Russia during the 90s was a result of *Omnibalancing* and that the alliance with the United States in the 21st century is Georgia's way of balancing against an external threat from Russia. Except for testing and accepting the theories about threats' impact on alignment behavior, the thesis concludes that the leaders' personal backgrounds and interests have a crucial role of the alignment behavior of state.

Nyckelord: allianser, Balance-of-Threat, Bandwagon, Omnibalancing, Georgien, Kaukasus, interna hot, externa hot

Antal ord: 9466

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte och problemformulering	3
1.2	Avgränsningar	4
1.3	Begreppsdefinitioner	5
1.3.1	Interna och externa hot	5
1.3.2	Militär allians	5
2	Metod och material	6
2.1	Val av fall	6
2.2	Tillvägagångssätt	7
2.2.1	Teoretiskt tillvägagångssätt	7
2.2.2	Praktiskt tillvägagångssätt	7
2.3	Material	8
3	Teori.....	11
3.1	Teoretisk utgångspunkt: Internationell – nationell politik	11
3.2	Walt: <i>Balance-of-Threat</i>	12
3.3	Walt: <i>Bandwagon</i>	12
3.4	David: <i>Omnibalance</i>	13
3.5	Formulering av hypoteser	14
4	Empirisk kartläggning: Georgien.....	15
4.1	Georgien 1991-1995	15
4.2	Georgien 1996-2003	16
4.3	Georgien 2004-2008	18
5	Diskussion: Teoriprövning	21
5.1	Georgien 1991-1995: <i>Interna hot</i>	21
5.2	Georgien 1996-2003: <i>Låg hotnivå</i>	22
5.3	Georgien 2004-2008: <i>Externa hot</i>	24
5.4	Vilken roll spelar ledaren?	25
6	Slutsatser	27
7	Referenser	29
8	Bilagor	35
8.1	Fakta, historia och karta: Georgien	35
8.2	Collective Security Treaty Organization (CST/CSTO)	36

1 Inledning

År 2008 rapporterade svensk media regelbundet om georgiska och ryska provokationer mot varandra i området kring utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien. Det fem dagar långa kriget som bröt ut i augusti samma år chockerade världen. Rysslands ”aggression” mot staten som tre år tidigare blivit utsedd till ”demokratins fyrbåk” av den amerikanske presidenten George W. Bush fick håret att resa sig på andra post-sovjetiska staters ledare. Media visade bilder på bombade georgiska bostadshus och på amerikanska marinsoldater som langade lådor med förnödenheter emellan sig för att bistå georgierna. Ryssland och USA på varsin sida i en väpnad konflikt i ett tredje land fick minnena att gå tillbaka till Kalla kriget. Många var dock inte medvetna om att konflikten i Georgien pågick sedan 80-talet. Provokationer och angrepp mellan georgiska regeringstrupper, ryska fredsbevarande soldater samt sydossetisk och abchazisk milis hade varit vanliga inslag i regionen sedan det tidiga 90-talets tillstånd av kaos och inbördeskrig. Relationen mellan de ryska ledarna och den georgiske presidenten Saakasjvili hade aldrig varit sämre. Den här uppsatsen fördjupar sig i det 18 år långa förspelet till det korta kriget.

1.1 Syfte och problemformulering

Denna intensiva studie har två syften: det första är att redogöra för hur Georgiens utrikespolitiska hållning utvecklats från 1991 till 2008. Det andra är att kritisera den traditionella realistiska världsbilden och dess antaganden kring internationell politik och staten som rationell, enhetlig aktör. Kritiken framförs genom teoriprovning, dels av en traditionell som utgår ifrån antagandet om den enhetliga staten och dels av en som inte gör det, för att undersöka sambandet mellan hot mot den georgiska staten och det georgiska ledarskapet och Georgiens alliansbeteende.

Flera av de stater som blev självständiga efter Sovjetunionens sammanbrott år 1991 är intressanta att undersöka utifrån teorier om alliansbeteende. Detta beror på att flera allianser¹ med militära ändamål de senaste tjugo åren skapats och utgjort viktiga aktörer i regionen. För många av staterna i den post-sovjetiska världen var valet av politisk riktning mot Ryssland eller väst långt ifrån självklart.

¹ Collective Security Treaty (CST) 1992-, samarbetsgruppen GUAMs (senare GUUAM) militära gren 1997-, Shanghai Cooperation Organisation (SCO), 2001-. Därutöver Amerikas förenta stater (USA), den militära alliansen North Atlantic Treaty Organization (NATO) och i begränsad utsträckning Europeiska Unionen (EU).

De två post-sovjetiska tungviktarna Ukraina och Uzbekistan har sedan självständigheten pendlat fram och tillbaka mellan en pro-rysk och pro-västlig politik (Miller & Toritsyn, 2005:358f). Ett liknande beteende kan observeras i Georgiens fall. Det tidiga 90-talet kännetecknades av hög politisk instabilitet och ett motvilligt inträde i CST. Under slutet av samma decennium tog Georgien några skakiga steg ifrån sin forna allianspartner. Georgiens vilja att knyta sig närmare västvärlden demonstrerades tydligt under 2000-talet. Relationerna med Ryssland blev lidande, och grusades slutligen år 2008 i och med Georgien-Rysslandskriget.

Traditionell realistisk alliansteori, till exempel Walts *Balance-of-Threat* som föreslår att stater som hotas av en annan stat balanserar hotet genom att ingå en allians med ett sekundärt hot, misslyckas med att förklara verkligheten. Enligt teorin skulle Georgien, liksom de övriga postsovjetiska staterna, ingått en allians med ett land som utgjorde ett sekundärt hot, till exempel USA, strax efter sin självständighet för att balansera det primära hotet, som kom från Ryssland. Men de flesta av de post-sovjetiska staterna ingick istället en nära allians med Ryssland år 1993. Hur kan detta förklaras utifrån en enfallstudie av Georgien?

Studiens frågeställning formuleras enligt följande:

Vilken påverkan hade externa och interna hot på Georgiens och dess ledares alliansbeteende mellan år 1991 och 2008? En teoriprovande studie av teorierna *Balance-of-Threat*, *Bandwagon* och *Omnibalance*.

1.2 Avgränsningar

På det breda fältet som innefattas av internationell politik gör denna studie huvudavgränsningen att enbart beröra delen som behandlar staters alliansbeteende. Alliansbeteende syftar på när en stat ansluter sig till eller grundlägger en allians, hur staten förhåller sig till andra alliansmedlemmar och slutligen under vilka omständigheter staten lämnar en allians. Den här studien fokuserar enbart på *militära* allianser. Dessa avgränsningar görs för att belysa en rimlig mängd teori och material för en uppsats på kandidatnivå.

Avgränsningen till att fokusera på militära allianser innebär inte att politiska, ekonomiska och kulturella relationer och händelser mellan och i länderna kan uteslutas. De civila relationerna avgör om det militära samarbetet kan inledas och fortgå. Över tid avgränsas perioden som följer Georgien-Rysslandskriget i augusti 2008. Perioden 1991-2008 är lång, men ger en unik inblick i ett lands snabba utveckling från självständighet och kaos till demokratiska val och stabilitet. Eftersom att Ryssland sade upp sina diplomatiska relationer med Georgien som en konsekvens av kriget är det uppenbart att Ryssland inte utgör en potentiell allianspartner efter år 2008, och denna period kan därmed avgränsas. Som möjliga allianspartners har fokus legat på USA och Ryssland. Det är även möjligt att tänka sig att andra stormakter i regionen och i världen, till exempel Turkiet och Kina, har intressen i Kaukasus och spelar eller vill spela en viss roll i regionen. Dessa

intressen är dock ännu inte tillräckligt stora för att utgöra någon avgörande påverkan eller något hot mot staterna. Eftersom att denna uppsats undersöker hotbilden mot staten Georgien och dess ledarskap är andra stater än USA och Ryssland inte relevanta att fördjupa sig i.

1.3 Begreppsdefinitioner

1.3.1 Interna och externa hot

Den här analysen av Georgien i synnerhet examinerar externa och interna hot mot nationen Georgien och den georgiska ledarens politiska och fysiska överlevnad.

Den relativa storleken på ett externt hot som utgörs av annan stat kan enligt Walt approximeras utifrån dess (1) totala resurser, det vill säga befolkning, kompetens och teknologi, industriell och militär styrka, (2) geografiska närhet till den hotade staten, (3) offensiva styrka, vilket betyder en stats förmåga att hota en annan stats suveränitet eller territoriella integritet, utan att kostnaden är orimligt hög. Exempelvis anses en stat med offensiva styrkor geografiskt nära en annan stat utgöra ett stort hot, (4) aggressiva avsikter, som provocerar snarare än att balansera mot hot. Detta innefattar också föreställningar om att en annan stat är aggressiv (Walt, 1987:22ff).

Interna hot innebär enligt David att ledarens maktposition hotas av interna krafter. David utgår i teorin om *Omnibalance* ifrån att staten som undersöks sällan är demokratisk och att ledaren är illegitim i vissa samhällsgruppers ögon (David, 1991b:240). Förslag på tänkbara scenarion, under vilka en auktoritär ledare kan bli avsatt, definieras mest tydligt av Miller och Toritsyn: kupper, mordförsök, inbördeskrig och folkliga uppropp/revolutioner (Miller och Toritsyn, 2005:328). Miller och Toritsyn inkluderar stark opposition i form av personer eller ledare som uppnår tillräcklig styrka för att utmana ledarens politiska och fysiska överlevnad i ett breddande av definitionen (Miller & Toritsyn, 2005:334). I den här studien används den bredare definitionen.

1.3.2 Militär allians

En allians definieras av Walt och David som en koordinering mellan två eller flera staters säkerhetspolitik, som innebär ömsesidiga förväntningar under bestämda villkor (David, 1991a:29; Walt, 1989:1). Med inspiration ifrån Miller och Toritsyns alliansdefinition (jmf. 2005:333) anses en militär allians i den här uppsatsen ha upprättats då ett eller flera av följande krav uppfylls:

1. Georgien är medlem i en internationell militär försvarsorganisation
2. Georgien tillåter ett annat land att öppna permanenta militärbaser på georgisk mark
3. Georgien har skrivit under ett bilateralt säkerhetsavtal av militär karaktär med annat land

2 Metod och material

2.1 Val av fall

Denna studie grundar sig i två intressen hos författaren, för det första teorin kring *Omnibalance*, som gör en god ansats till att koppla ihop internationell och nationell politik med fokus inställt på allianser i tredje världen och för det andra ett generellt intresse för de 15 post-sovjetiska staterna. Inspirationen till att applicera *Omnibalance*-teori på ett fall i den post-sovjetiska världen hämtades ifrån en studie av Miller och Toritsyn (2005). Miller och Toritsyn kunde använda teorin för att förklara händelseutvecklingen i Ukraina och Uzbekistan, och visade att det fanns stora likheter mellan tredje världen och den mosaik av nybildade, instabila och i de flesta fall auktoritära stater som bildats i och med Sovjetunionens sammanbrott 1991.

Efter att ha genomfört en förstudie (bilaga 8.2) som examinerade en viktig del av den beroende variabeln ”allianstillhörighet”, nämligen de post-sovjetiska staternas medlemskap i det ryskledda militära säkerhetsfördraget CST, uppmärksammades några intressanta undantag. Azerbajdzjan, Georgien och Uzbekistan valde år 1999 av träda ur fördraget. Istället bildade de tillsammans med Moldavien och Ukraina en västorienterad samarbetsgrupp, GUUAM. Uzbekistan, som i detta perspektiv är mest intressant på grund av dess återinträde i CSTO 2006, hade redan undersökts utifrån *Omnibalance* (Miller & Toritsyn, 2005). Av Azerbajdzjan och Georgien valdes, utifrån staternas skilda förhållningssätt gentemot Ryssland efter CSTO-utträdet, det senare av de två. Azerbajdzjan upprätthöll relativt goda relationer med Ryssland. Georgiens hållning var betydligt mer antirysk, vilket resulterade i att de diplomatiska relationerna sades upp tio år senare. Under samma tioårsperiod närmade sig Georgien USA och övriga västvärlden med stormsteg. Denna studie jämför Georgiens alliansbeteende över tid. Eftersom att utslaget på den beroende variabeln, visar tydlig variation är sambandet, om det sådant hittas, sannolikt starkt (jmf. Esaiasson *et al.*, 2007:115).

Fallet Georgien är till en början ett typiskt fall, vilket innebär att det inte skiljer sig systematiskt från andra fall i populationen (Esaiasson *et al.*, 2007:187). Populationen avser i det här fallet stater med auktoritärt ledarskap och interna problem som är svaga nog att påverkas av externa hot. Resultaten från denna studie bör vara möjliga att generalisera till andra svaga stater i populationen. Viktigt att poängtera i detta fall är att de interna hoten kan ta sig olika uttryck och att alliansdefinitionen kan behöva omformuleras, och bakomliggande variabler måste kontrolleras noga.

2.2 Tillvägagångssätt

2.2.1 Teoretiskt tillvägagångssätt

Den här uppsatsen utgår ifrån en jämförande inomfallsanalys. En jämförelse är nödvändig för att kunna dra slutsatser om en orsaksmekanism. Analysenheterna i studien utgörs av tidsperioder, som jämförs med varandra. En jämförande fallstudie över tid kan i stort sätt genomföras på samma sätt som en studie som jämför analysenheter i rummet (Esaiasson *et al.*, 2007:121). Uppdelningen i tidsperioder har gjorts utifrån den beroende variabeln, Georgiens allianstillhörighet. Studien har i enlighet med hypotetisk-deduktiv metod (jmf. Teorell & Svensson, 2007:50) utifrån teorierna formulerat fyra hypoteser som knyter den beroende variabeln, allianstillhörighet, till den oberoende variabeln, hot. Om hot kan påvisas leder det till att en eller flera av hypoteserna kan bekräftas och att därmed en eller flera teorier har förklaringskraft. Studien ämnar om möjligt att fånga upp andra bakomliggande variabler som påverkat utfallet i den beroende variabeln.

Anledningen till att den här studien tar upp ett enskilt fall, och inte jämför fler, är dels av avgränsningsskäl och dels för att minimera riskerna för osäkerhet i resultatet. Enligt Esaiasson med flera minimeras risken för osäkerhet då både den beroende och den oberoende variabeln varierar samtidigt som analysenheterna är homogena (Esaiasson *et al.*, 2007:102). I fallet Georgien är det möjligt, även utan längre förstudier, att konstatera att situationen kan beskrivas som i alla fall delvis kontrafaktisk; goda relationer med Ryssland på 90-talet, dåliga relationer med Ryssland på 2000-talet. Studiens hypotes, som härleds utifrån teorierna, är att hotbilden mot Georgien som nation och mot det georgiska ledarskapet också varierat över tid. Slutligen resonerar studien att det är svårt att finna två homogena intressanta analysenheter i den post-sovjetiska världen. Om studien till exempel utformats som en jämförande studie av grannländerna Georgien och Azerbajdzjan hade resultatet genomsyrats av osäkerhet av den enkla anledningen att de skiljer sig åt ifråga om etniciteter, religion, resurstillgångar, styrelseskick och ledare, historia och så vidare. Genom att undersöka ett fall över tid har det varit möjligt att skapa flera analysenheter med en homogen bakgrund. Detta resonemang leder till att studien fått förhålla sig till en viss problematik vad gäller de första analysenheternas påverkan på de senare. Denna påverkan är omöjlig att frånga, men minimeras genom att tiden delats upp i analysenheter som är åtskilda genom att bygga på skilda förutsättningar eller olika ledarskap.

2.2.2 Praktiskt tillvägagångssätt

För att implementera det teoretiska tillvägagångssättet i praktiken har studien tagit inspiration ifrån den metodologi som David använder (jmf. David, 1991a:26). Först och främst presenteras relevanta ekonomiska, politiska och samhällsliga händelser som inträffade i första hand i Georgien under perioden 1991-2008 i en

empirisk kartläggningen. Urvalet av redovisade händelser grundar sig på i vilken grad de antas ha haft någon påverkan på hotnivån mot staten Georgien och dess nationalintresse och/eller den georgiska ledarens politiska eller fysiska överlevnad och därmed potentiella eller existerande allianser. Målsättningen är att lika stor vikt läggs vid interna såväl som externa hot. Den undersökta perioden delas upp i tre delar efter vilken typ av alliansbeteende, förutsättningar och ledare de markerar. Delarna utgör: (1) 1991-1995, år som domineras av en svag stat, inbördeskrig och medlemskap i proryska CST, (2) 1996-2003, en period som kännetecknas av relativ stabilitet, en demokratiskt vald ledare och ansats till västinriktning, (3) 2004-2008, en ny ledare bakom vilken samhället enats, stabilitet och dåliga relationer med Ryssland. Årtalen som delar av tidsperioderna markerar de viktiga förändringar i Georgiens korta historia som självständig nation; slutet på inbördeskriget och Rosornas revolution. Samma uppdelning används i analysdelen. Det är värt att poängtera att tidsindelningen i hypoteserna skiljer sig och endast omfattar två perioder, detta beror på att indelningen gjorts utifrån CST/CSTO-medlemskap och inte på de övriga förutsättningar och ledare som används i den empiriska kartläggningen.

Analysdelen examinerar resonemanget som presenterats i den empiriska kartläggningen genom att diskutera de internationella och inhemska händelserna och hur de påverkat hotnivån mot Georgien och det georgiska ledares politiska och fysiska överlevnad. Vidare reflekteras kring hur Georgien och deras ledare reagerade, hur Georgiens alliansdeltagande påverkades och slutligen, utifrån det resonemang som förts, vilken eller vilka av de prövade teorierna kan förklara händelseförloppet?

2.3 Material

Uppsatsens material har sina rötter i Europa, Georgien, Ryssland och USA. Studien tillämpar Esaiassons (med flera) källkritiska kriterier; äkthet, oberoende, samtidighet och tendens (Esaiasson *et al.*, 2007:314f). Huvudregeln för trovärdighet är att primärmaterial är mer tillförlitligt än sekundärmaterial (Esaiasson *et al.*, 2007:319).

Enligt Kwan och Yu² är den grundläggande källan till legitimitet och makt i nationsbygge människors enighet kring en gemensam erfarenhet och identitet. Kring gemensam erfarenhet och identitet konstrueras en social verklighet (Kwan & Yu, 2008:35f). Med största sannolikhet innehåller delar av materialet om Georgien, i egenskap av nyblivet självständig stat där konstruktionen av en nationell identitet fortfarande pågår, ett visst mått av social konstruktion. Trots att materialet bygger på en viss osäkerhet kan studiens resultat i sig vara trovärdiga, så länge den redogör tydligt för möjlig osäkerhet (Teorell & Svensson, 2007:280).

² Kwan och Yu har gjort en kinesisk studie kring den sociala konstruktionen av nationella identiteter i fallet Kina-Taiwan.

Äktheten har noga kontrollerats vid användning av riskabla källor såsom intervjuer och uttalanden. Att referensmaterialet i samtliga fall är oberoende och icke-tendentiöst är omöjligt att garantera i den här studien. I vissa fall, till exempel i pressmeddelanden från ryska utrikesdepartementet och i intervjuer med nyckelpersoner, är det enkelt att avgöra om det finns förväntningar och intresse bakom en viss typ av uttalanden. I andra fall, till exempel i rapporter, media och till och med vissa vetenskapliga artiklar som utger sig för att vara objektiva, är det svårt att identifiera bakomliggande intressen. Beroende på ursprungsland och finansiering har det ibland funnits upplevelse av att materialet bygger på viss social konstruktion och framförallt en medvetenhet kring vilken information som tas med och vilken som utelämnas. Vid användning av material som kan anses vara tendentiöst lyfts flera olika perspektiv fram. Referenserna bygger i så hög utsträckning som möjligt på primärkällor.

Strävan har varit att använda samtida material i den utsträckning det varit tillgängligt. Ett exempel som belyser problematik kring samtidighet är framställningen av president Sjevardnadze i olika tidsperioder i västerländsk media. På mitten av 90-talet sågs han som en garanti för georgisk stabilitet och demokratisk utveckling, medan han sedan 2003 liknats vid en genomkorrumpad sovjetrelik. Behovet av samtida skildringar är en av anledningarna till att tidningsmaterial och uttalanden fått ta en relativt stor plats i den empiriska kartläggningen. Nedan redogörs för några av de motiv och typiska problem som kännetecknat valen av materialet.

Lincoln Mitchells bok "Uncertain Democracy – U.S. Foreign Policy and Georgia's Rose Revolution" ger en trovärdig och unik inblick i georgisk inrikespolitik och folkopinion eftersom att Mitchell mellan år 2002 och 2004 arbetade på plats i Tbilisi. Dock är det uppenbart att Mitchell genomgående hänger ut Ryssland som syndabock i överdrivna termer. Hans material är unikt, men hänsyn måste tas till att materialet samlats in och framställts på de egna premisserna.

IIFMCG är rapporten som gjordes på uppdrag av EU i syfte att fastslå vilken av parterna som var skyldig till konflikten och kriget mellan Georgien och Ryssland år 2008. Rapporten och undersökningsarbetet genomfördes under ledning av en schweizisk diplomat, och slutsatsen var att kriget startats av Georgien men att båda sidor hade provocerat fram konflikten. Trots att rapporten utger sig för att vara oberoende, och att detta bekräftades av dess slutsatser som stod i motsats till EU:s tidigare ståndpunkt, har rapportens utsagor använts med försiktighet.

De medieresurser som har använts i uppsatsen är framförallt den ryska dagstidningen *Kommersant*, och i mindre utsträckning den svenska dagstidningen *Dagens nyheter*, den georgiska nyhetsportalen *civil.ge* och andra nyhetskällor. Tillgången till artiklar via fungerande, översiktliga arkiv som finns tillgängliga åtminstone från och med 1991 (2001 för internetbaserat material) liksom extensiv och intensiv nyhetsbevakning från Georgien under perioden har varit en avgörande faktor till valet av dessa nyhetskällor. Även om *Kommersant* genom åren generellt har förhållit sig kritisk till både den ryska statsmaktens och den georgiska sidans agerande, förefaller dess utgångspunkt ligga i att Ryssland i sak

har rätt. Tidningen ägdes mellan februari och augusti år 2006 av en georgisk affärsman, inga artiklar har använts från denna period. Från *Dagens nyheter* har artiklar som rapporterar om inbördeskrigets karaktär och händelseutveckling, tidningen tar inte märkbar ställning. Övriga nyhetskällor förefaller i viss mån ta ställning för georgiskt och amerikanskt agerande.

3 Teori

3.1 Teoretisk utgångspunkt: Internationell – nationell politik

Den traditionella realismens uppfattning om världen tar sin utgångspunkt i tre antaganden; det internationella systemet är anarkiskt och dess högsta auktoritativa beståndsdelar utgörs av suveräna nationalstater. Staterna agerar utifrån nationalintresset, och ingår samarbeten med andra stater enbart om detta är i linje med nationalintresset. Nationalintresset innebär att sträva mot materialistiska mål och maktmaximering (Mastanduno *et al.*, 1989:459). Medan det internationella systemets struktur är anarkisk till sin karaktär, antas den suveräna nationalstatens struktur vara hierarkisk. Den hierarkiska ordningen möjliggör en kompetent, legitim, auktoritativ högsta beståndsdel i form av en regering vars politiska linje styrs av nationalintresset (Waltz, 1979:114).

Mastanduno med flera argumenterade tidigt för vikten av realistisk teori som knyter samman internationell och inhemsk politik. De menade att vetenskapen behöver väga in skeenden inom länder för att förstå hur de suveräna nationalstaterna bedriver sin jakt på makt och resurser på det internationella planet. De placerade statens företrädare som central punkt i analysen med motiveringen att de befinner sig på en isolerad position mellan det internationella och det inhemska planet. Statens företrädare förväntas autonomt beteende arbeta för statens överlevnad och makt- och resursmaximering. Teorins mål är att visa hur statens företrädare använder internationella strategier för att uppnå mål i det egna landet och tvärtom (Mastanduno *et al.*, 1989:458ff). Staters överlevnad säkras genom att makteliten kontrollerar resurserna, som används till att behålla maktpositionen på den politiska arenan, och legitimitet, innebärande att icke-styrande grupper accepterar makteliten som auktoritet. Internationell strategi innebär därför att den enskilda staten skaffar sig externa resurser, till exempel goda ekonomiska och militära relationer, och extern legitimitet, det vill säga diplomatiska relationer, för att på den inhemska politiska arenan använda utfallet av dessa till att behålla maktpositionen (Mastanduno *et al.*, 1989:463f). De formulerar utifrån resonemanget följande hypotes: Då den inhemska instabiliteten ökar är statens målsättning externt resurssökande och externt legitimitetssökande. Staten söker med andra ord hantera inhemsk instabilitet med en internationell strategi (Mastanduno *et al.*, 1989:467).

3.2 Walt: *Balance-of-Threat*

Traditionell teori kring alliansbeteende bygger på strukturell realism. Walt sammanfattning av teorin kring *Balance-of-power* från 1979 utgör en god utgångspunkt. *Balance-of-Power* går ut på att svaga stater vill undvika att en stark stat dominerar systemet. De allierar sig därför inte med den starkaste staten i systemet, utan med en mindre stark stat, för att skapa ökad jämvikt och stabilitet, samt för att maximera sitt relativa inflytande inom alliansen (Waltz, 1979:112f). Walt hämtade grundantagandena för sin teori från Waltz, men kritiserade teorins oförmåga att väga in annat än nationell makt och förklara mindre staters beteende. Walt hävdade att hans *Balance-of-Threat* gav en mer adekvat förståelse för staters alliansbeteende. Han hävdade att alliansbeteende grundar sig i staters önskan att balansera mot landet som utgör det största hotet, snarare än det som är starkast. Den centrala frågan i hans teori handlade därmed om hur stater reagerar på hot (Walt, 1987:3). Han betonade att hotnivån behövde approximeras utifrån en stats totala resurser, geografiska närhet till det externa hotet, det externa hotets offensiva förmåga och om dess avsikter är aggressiva. Ju högre hotnivå, desto större balansering (Walt, 1987:22). Medan *Balance-of-Power* i princip inskränker sig till en stats totala resurser, ger *Balance-of-Threat* en mer nyanserad bild. Denna bild kan, enligt Walt, till skillnad ifrån *Balance-of-Power*, skapa förståelse kring exempelvis för hur en svag stat balanserar då det står mellan två lika starka stater (Walt, 1987:263).

Walt påvisade teorins gångbarhet genom att redovisa en omfattande kombinerad extensiv och intensiv studie över allianser i Mellanöstern mellan år 1955-1979. Enligt honom förklarar teorin staters alliansbeteende i den bipolära världen på ett tillfredställande vis (Walt, 1987:282ff). Walts grundläggande teoribildning för allieringsbeteende och Walts vidareutveckling utgör en rimlig och väl beprövad förklaringsgrund till varför stater ingår militära pakter.

3.3 Walt: *Bandwagon*

För de fall som en svagare stat väljer att alliera sig med sitt primära externa hot, istället för att balansera mot det, formulerar Walt teorin kring *Bandwagon*. Han visar att *Bandwagon* förekommer mer sällan än balansering (Walt, 1987:263). *Bandwagon* inträffar ofta som en konsekvens av att utbudet av potentiella allianspartners är begränsat. Om det inte finns några alternativ för en svag stat, vilket kan bero på utvecklade diplomatiska kanaler till omvärlden, är sannolikheten stor att den svaga staten enligt *Bandwagon* ingår en allians med sitt primära externa hot (Walt, 1987:30).

3.4 David: *Omnibalance*

Steven David är av åsikten att Walts teorier inte kunnat förklara hur små och stora stater i tredje världen³ fattar sina beslut att ingå i allianser. Samma sak framförs från Miller och Toritsyn (2005) beträffande stater i den post-sovjetiska världen.

David argumenterar för att de traditionella balanseringsteorierna inte är applicerbara på alliansbeteende i tredje världen. Skälet till detta är att staterna ofta saknar den inre politiska stabilitet och enighet som Walt förutsätter att de har. I tredje världen har statens företrädare i många fall inte fulla maktbefogenheter över hela sitt territorium och makten är inte hierarkiskt ordnad såsom Walt antar (David, 1991a:15f). Istället menar David att etniska, religiösa eller regionala splittringar ger upphov till en balanseringskamp mellan olika samhällsgrupper och intressen. Balanseringskampen, som till sin karaktär kan vara lika anarkisk som på det internationella planet, omöjliggör formationen av ett enat nationalintresse (David, 1991b:239). En stat och dess ”nationalintresse” i tredje världen kan inte stå i centrum för analysen, så som den gör i de traditionella balans-teorierna. Istället är det ledarskapet, och deras intressen, som är intressant vid analys av alliansbeteende (David, 1991a:16).

Omnibalance-teorins resonemang går ut på att ledarskap i tredje världen ingår allianser med andra stater utifrån sitt eget personliga intresse, snarare nationalintresset. Ledarens intresse är att säkra sin politiska och fysiska överlevnad, att behålla sin maktposition. Det primära hotet mot ledaren är internt, i de fall det är starkt nog att äventyra ledarens maktposition. Ledaren avgör hur staten skall ingå allianser utifrån potentiella allierades förmågor att säkra dennes politiska och fysiska överlevnad. Tankegången överensstämmer med *Balance-of-Threat* såtillvida att stater och ledare agerar utifrån hot. Skillnaden är att hoten enligt *Balance-of-Threat* är externa, medan de enligt *Omnibalance*-teori i första hand är interna. Detta innebär att auktoritära ledare i tredje världen kan alliera sig med andra stater som utgör ett extern hot för dem. Det primära hotet mot statens överlevnad är internt, medan det externa hotet är sekundärt. Kontentan av handlandet är att ledaren kortsiktigt säkrar sin egen politiska och fysiska överlevnad på bekostnad av statens och samhällets långsiktiga säkerhet och välfärd (David, 1991b:235f).

Även om både Walt och David tar sin utgångspunkt i realismen skiljer sig deras definitioner av internationell politik åt. Walts definition överensstämmer med Davids så långt att den internationella arenan är anarkisk, men skiljer sig när det kommer till nationalintresse. Liksom i realistisk mening är detta intresse präglad av överlevnad, materialistiska mål och maktmaximering. David resonerar att *Omnibalance*-teori breddar analysen till att innefatta nationella faktorer istället

³ Davids definition av ”tredje världen” är vag. Han hänvisar till stater som kännetecknas av ekonomiskt svagt utveckling och ledarskap med svaga maktbefogenheter (David, 1991a:11). Han påvisar sin teoris förklaringskraft genom att ta upp tre djupa fallstudier; Sadats Egypten, Siad Barres Somalia och Nimeiris Sudan (David, 1991a:55-182).

för att begränsa sig till att undersöka de internationella strukturerna. De interna faktorerna förklaras genom att fokusera på statens ledare istället för på staten i sin helhet (David, 1991a:10).

Teorin utgår ifrån grundantagandet att ledare i stater i tredje världen är auktoritära och ofta inte har full legitimitet. Institutioner för att lösa politiska konflikter är svagt utvecklade och våld är ett vanligt inslag. Om den sittande ledaren inte är mäktigast eller starkast i staten är risken stor att en starkare samhällsgrupp tar över makten. Insatsen för ledarskapet är hög, och inte sällan behöver en avsatt ledare i tredje världen betala med sitt liv eller sin frihet (David, 1991a:12f).

3.5 Formulering av hypoteser

Hypoteserna nedan grundar sig på den korta förstudie (bilaga 8.1 & 8.2) som redogjort för staten Georgien och kartlagt alla de post-sovjetiska staternas allianstillhörighet (i CST/CSTO) åren 1991-2008 samt på de två teoribildningar som prövas i den här uppsatsen.

Perioden 1991- 1999

H1: Enligt Bandwagon: Avsaknaden av en alternativ allianspartner gör att Georgien ingår allians med sitt största externa hot. Balance-of-Power ger ingen tillfredställande förklaring till alliansbeteendet under perioden 1991-1999.

H2: Enligt Omnibalance: Interna hot mot det georgiska ledarskapets politiska och fysiska överlevnad innebär att Georgien ingår en allians med sitt primära externa hot.

Perioden 2000-2008:

H3: Enligt Balance-of-Threat: Georgien balanserar mot sitt primära externa hot, Ryssland, genom att ingå en allians med ett i Georgiens fall svagare externt hot. Bandwagon ger ingen tillfredställande förklaring till alliansbeteendet under perioden 2000-2008.

H4: Avsaknaden av interna hot mot ledarskapets politiska och fysiska överlevnad innebär att Omnibalance inte ger någon tillfredställande förklaring till alliansbeteendet under perioden 2000-2008.

Om någon eller några av hypoteserna kan styrkas innebär det att förklaringskraften i teorierna *Balance-of-Threat*, *Bandwagon* och/eller *Omnibalance* kan bekräftas.

4 Empirisk kartläggning: Georgien

4.1 Georgien 1991-1995

Georgien (bilaga 8.1) utropade sin självständighet år 1991. Den nya staten såg administrativt ut som den tidigare ”Georgiska sovjetiska socialistiska republiken” hade gjort. Tbilisi utgjorde huvudstad, och på statens territorium låg tre autonoma områden, Abchazien, Adzjarien och Sydossetien (IIFFMCG, 2009:13). Den sovjetiske dissidenten Zviad Gamsachurdia framröstades av folket som president. Gamsachurdia förde, enligt Lynch, en nationalistisk politik av antirysk, exkluderande karaktär som drabbade de etniska minoritetsgrupperna, bland annat abchazerna. Abchazien utsåg en egen president och uppgav att de ämnade bli självständiga (Lynch, 2000:128). Mitchell hävdar att självständighetsförklaringen var ett resultat av ryskt stöd och uppmuntran, snarare än av Gamsachurdias politik (Mitchell, 2009:23). Den georgisk-nationalistiska stämningen eskalerade i inbördeskrig mellan georgiska regeringsstyrkor och separatistgrupper från Sydossetien och Abchazien mellan 1992 och 1994. Samtidigt var det de politiska förhållandena i Tbilisi allt annat än stabila. Missnöjet över Gamsachurdias nationalistiska och alltmer dominanta politiska framtoning växte, och han avsattes i en kupp och tvingades på flykt ur landet år 1992 (Steinvall, 1992:8).

Makten övertogs av Eduard Sjevardnadze, som varit sovjetisk utrikesminister under Gorbatjov. Det fanns enligt rysk media i Georgien stora förväntningar på honom på grund av hans erfarenhet och kunskap. Han var dessutom välrenommerad i världen och åtnjöt stöd både från Ryssland, Tyskland och USA (Panaev, 1992).

Ryssland förde från år 1993 en centristisk-nationalistisk linje som klargjordes av utrikesminister Andrej Kozyrev: ”Länderna i OSS och Baltikum är en region där Rysslands primära vitala intressen är koncentrerade ... de huvudsakliga hoten mot dessa intressen har också sitt ursprung i den här regionen” (Kozyrev citerad av Dawisha & Parrott, 1994:254). De primära intressena utgjordes av ryska medborgare bosatta utomlands och ekonomiska relationer. Kozyrev argumenterade för att hoten var stora nog att legitimera rysk närvaro i regionen (Lynch, 2000:55). Ryska militära förband befann sig till exempel 1992 i Abchazien när den väpnade konflikten inleddes. Den georgiske försvarsministern Tengiz Kitovani, som förde en starkt nationalistisk och antirysk policy, gav order om en attack mot separatister i utbrytarstatens huvudort. De ryska styrkorna ställde sig på separatisternas sida. Statsöverhuvudet Sjevardnadze nödgades åka till Moskva för att tillfälligt stoppa striderna. Strax därefter fick försvarsministern avgå (Dawisha & Parrott, 1994:239f). Lynch menar att Ryssland kan ha gett separatisterna sitt stöd för att göra det georgiska ledarskapet mer mottagligt för

ryska anspråk (Lynch, 2000:137). År 1993 äventyrade Gamsachurdias anhängare ”Zviadisterna” Sjevardnadze-regimen genom att med våld ta kontrollen över stora delar av Georgien. Sjevardnadze vände sig åter till Moskva för att få militärt stöd att bekämpa upprorsmakarna. Ryssland kom till undsättning (Winiarski, 1993:6). I samband med undsättningen gick Georgien med i OSS och dess försvarspakt CST samt skrev under ett bilateralt avtal med Ryssland som innebar ett nära politiskt, ekonomiskt och militärt samarbete. Ryssland tilläts driva fyra militärbaser på georgisk mark, placera ryska soldater vid de georgiska gränserna och stationera en fredsbevarande styrka i utbrytarregionerna. Georgisk utrikespolitik blev mer pro-rysk än under Gamsachurdia (Lynch, 2000:139f). År 1995 vann Sjevardnadze ett relativt väl genomfört demokratiskt presidentval (Miller, 2004:12).

4.2 Georgien 1996-2003

90-talets andra hälft dominerades i Georgien av två händelseförlopp.

Först det första president Sjevardnadzes allt mer illegitima och misslyckade styre. Ett av Sjevardnadzes vallöften i valet 1995 var att han skulle stabilisera och ena Georgien. För att stabilisera den politiska scenen bildade han partiet Citizens Union of Georgia (CUG) (Mitchell, 2009:29). Enligt Mitchell slukade CUG de fristående partierna, och gjorde Georgien i praktiken till en enpartistat eftersom att kvarvarande opposition var svag. Maktkampen mellan de tidigare partiledarna flyttades in i partiet (*ibid.*). Den ekonomiska utvecklingen stannade upp efter misslyckade reformer, korrruptionen förblev hög och regeringen präglades av interna stridigheter och svågerpolitik (Miller, 2004:12; Jandieri, 2004:3). OSSE rapporterade om omfattande valfusk i samband med parlamentsvalet år 1999 och presidentvalet år 2000 (OSCE, 2000a:2f; OSCE, 2000b:1f). De följande tre åren hade det i Mitchells mening blivit tydligt att Sjevardnadze inte kunde leverera den utlovade förändringen, och georgierna tröttnade (Mitchell, 2009:32).

För det andra började Georgien i slutet av 90-talet ta avstånd från Ryssland. Avståndstagandet tog sig enligt Splidsboel-Hansen uttryck i grundandet av samarbetsgruppen GUAM år 1997, vars namn består av första bokstaven i varje medlemsland, Georgien, Ukraina, Azerbajdzjan och Moldavien (senare GUUAM sedan Uzbekistan gått med). Samarbetsmålet sträckte sig från början till att bekämpa separatism i länderna, att bilda en gemensam fredsbevarande styrka, att främja energitransportsamarbete på rutten från Kaspiska havet till Europa runt Ryssland samt att förhandla för medlemsländernas möjligheter att ansluta sig till euro-amerikanska samarbeten. Samarbetet fördjupades ytterligare till en rent militär gren år 1999. Samma år meddelade Georgien att landet inte hade för avsikt att fortsätta vara medlemmar av CST (Splidsboel-Hansen, 2000:96ff). De ryska gränstrupper som sedan 1993 bevakat de georgiska gränserna lämnade år 1999 Georgien (IFFMCG-II, 2009:6). Under slutet av 90-talet fördjupades dessutom Georgiens relationer med NATO och USA (CES, 2005:60f).

En kort översikt av händelserna i Ryssland under perioden är relevant för att förstå hur Georgiens externa hot förändrades. Mellan år 1994 och 1996

utkämpade ryska regeringstrupper ett smutsigt inbördeskrig i utbrytarrepubliken Tjetjenien, som avslutades med ett från rysk sida framförhandlat eldupphör (Cornell, 2009:234f). Den ryska övergången till marknadsekonomi medförde att ekonomin från självständigheten präglades av ökande produktionsfall, arbetslöshet och statlig upplåning. Ekonomin kollapsade slutligen år 1998 med allvarliga socio-ekonomiska konsekvenser. Ett högt oljepris och statliga reformer gav under 2000-talet och president Vladimir Putin slutligen en hög tillväxt och en stabiliserad ekonomi (Leijonhielm, 2009:126f). Andra Tjetjenienkriget, inleddes år 1999 och resulterade i att en pro-rysk regering tillsattes i Groznyj (Cornell, 2009:238). USA, som tidigare visat ett svagt intresse för Georgien, började under 90-talets sista år utöva ett visst inflytande i regionen, till exempel i samband med bygget av pipelinen Baku-Tbilisi-Ceyhan⁴. De centralasiatiska och kaukasiska staternas geostrategiskt viktiga roll i ”Kriget mot terrorismen” föranledde USA att inleda militära samarbeten med flera stater samt öka det ekonomiska biståndet till dem (Berman, 2004:60).

Enligt avtal skulle år 2001 två av fyra ryska militärbaser i Georgien stängas (OSCE, 2000:252), vilket genomfördes, medan de återstående två inte stängdes förrän år 2007 (IFFMCG-II, 2009:6). I samband med Andra Tjetjenienkriget hävdade Ryssland att det georgiska svagt kontrollerade området Pankisi Gorge fungerade som försörjningsled och skydd för tjetjenska rebeller. Detta föranledde Ryssland att sätta hård press på Georgien i syfte att få operera på georgisk mark. USA utformade tillsammans ett ”Train and Equip”-program för georgiska soldater, för att de själva skulle kunna bekämpa rebellerna och återta kontrollen över området, vilket genomfördes framgångsrikt år 2002-2004 (Areshidze, 2002).

Sjevardnadze lade år 2002 i samband med NATO-utvidgningen österut fram Georgiens önskan om att gå med i alliansen. Enligt Miller fick han veta att ett NATO-närmande endast skulle vara möjligt om parlamentsvalet år 2003 genomfördes fritt och rättvist (Miller, 2004:12f). Några månader innan valet 2003 köpte det ryska elektricitetsmonopolet RAO Unified Systems upp stora delar av det georgiska elnätet (Miller, 2004:15). Oppositionsledare menade att Sjevardnadze gett sitt tysta medgivande till köpet för att skaffa sig ryskt politiskt stöd att stå emot internationellt fördömande i samband med eventuellt fusk i parlamentsvalet senare samma år. Presidentens opinionssiffror var vid det här laget låga (Baran, 2003).

År 2003 ratificerade Georgiens parlament ett bilateralt militärt samarbetsavtal med USA, som tillät amerikanska soldater att befinna sig på georgisk mark med ett antal privilegier (Darchiashvili, 2003). Rysk media skrev att det georgiska parlamentet godkänt avtalet trots att de var medvetna om och oroliga för att avtalet skulle påverka relationerna med Ryssland, eftersom att det innebar att amerikanska soldater skulle kunna stationeras på den georgisk-ryska gränsen (Kommersant, 2003a).

⁴ Den första pipeline för naturgas från Kaspiska havet till de europeiska och amerikanska marknaderna som inte passerade ryskt territorium.

OSSE gav Georgien skarp kritik mot det breda och systematiska valfusk som präglade parlamentsvalet år 2003. Kritiken riktades i första hand mot Georgiens regering för deras ovilja och oförmåga att komma till stånd med ett demokratiskt val (OSCE, 2004a:1). Flera opinionsundersökningar som gjordes i anslutning till parlamentsvalet visade att oppositionspartiet ”Nationalrörelsen” med Mikhail Saakasjvili i spetsen skulle segra. När valmyndigheten meddelade det slutgiltiga resultatet knappt tre veckor senare hade Sjevardnadzes ”För ett nytt Georgien” vunnit.

Några av oppositionspartierna uppmanade sina sympatisörer att gå ut på gatorna och sätta press på regeringen (Miller, 2004:16f). Tre dagar senare stormade den stora skaran demonstranter parlamentets öppningssammanträde och krävde Sjevardnadzes avgång (Miller, 2004:13). Närvarande vid förhandlingarna om presidentens öde var Sjevardnadze, Saakasjvili och den ryske utrikesministern Igor Ivanov. Miller och Toritsyn hävdar Sjevardnadze vänt sig till Ryssland efter stormningen av parlamentet för att få stöd att behålla sin maktposition, men att Ivanov misslyckades ge detta stöd (Miller & Toritsyn, 2004:336). Rysk media lade istället tyngd vid att Ivanovs närvaro var anledningen till att revolutionen slutföras utan offer bland folkmassorna (Kommersant, 2003b). Mitchell nämner inte, trots en detaljerad beskrivning av turerna kring maktskiftet, att Ivanov var närvarande (jmf. Mitchell, 2009:69f).

4.3 Georgien 2004-2008

Presidentval och nytt parlamentsval hölls år 2004. Saakasjvili vann presidentvalet med 96 procent av rösterna, valet kritiserades till viss del av OSSE (OSCE, 2004b:1; CEC, 2010:15). Parlamentsvalet, där den tidigare oppositionen fick 67 procent av rösterna, var det mest rättvisa och demokratiska valet i landets historia (OSCE, 2004c:1f; CEC, 2010:16). Mitchell understryker att få demokratiserande länder hade haft ett ledarskap med så stor samlad västerfarenhet som Georgien. Hela ledarskapet, och många av parlamentsledamöterna var helt eller delvis utbildade i USA (Mitchell, 2009:7). Saakasjvili är jurist med universitetsexamen i juridik från USA och i mänskliga rättigheter från Strasbourg (The Administration of the President of Georgia, 2011).

Rosornas revolution fördömdes av den georgiska autonoma republiken Adzjariens president Aslan Abasjidze, som enligt georgisk media erbjudit Sjevardnadze militärt stöd strax innan dennes avgång. Abasjidze erkände inte det nya ledarskapet, trots att Saakasjvili och Burjanadzes, enligt georgisk media, tydliga avsikter att inte påverka Adzjariens autonomi eller ledarskap (Guladridze, 2003). Abasjidze avfärdade i en intervju med rysk media hela revolutionen som en amerikansk komplott, och begav sig till Moskva för att medverka i samtal mellan Rysslands, Sydossetiens och Abchaziens ledare. Mötena resulterade bland annat i förenklade visumregler för adzjariska invånare (Allenova, 2003). Krisen trappades upp under de nästkommande månaderna, och avslutades med

Abasjidzes avgång efter att Saakasjvili ställt honom inför ett ultimatum (IFFMCG-II, 2009:12).

År 2004 förklarade Saakasjvili att ”Sydossetien kommer att vara återintegrerat till Georgien inom ett år som högst, utan några skott avfyrate” (citerat i Eurasia Insight, 2004 [egen översättning]). Georgiska militära specialstyrkor inledde insatser mot illegal handel i Sydossetien samma år (IFFMCG-II, 2009:12f). Rysslands utrikesminister Lavrov sade i en intervju att de georgiska styrkornas uppehåll i Sydossetien var ett brott på internationell lag, och uttryckte sin oro att våld skulle bryta ut med oförutsägbara konsekvenser (MID, 2004). Av rysk media framgår det att Georgiens försvarsminister meddelat att hans land är redo att gå i krig (Novikov & Zorin, 2004). Större väpnade sammanstötningar kunde undvikas, men enligt IFFMCG-rapporten försämrades de rysk-georgiska relationerna liksom förhandlingspositionen gentemot Sydossetien och Abchazien markant (IFFMCG-II, 2009:14). Från rysk sida föreslogs det att frågor kring Sydossetien och Abchazien skulle strykas från den ”politiska menyn” för att länderna skulle kunna föra vänskapliga samtal i framtiden (Markedonov, 2007).

Samtidigt förbättrades och fördjupades Georgiens militära samarbete med USA och NATO. En ”Individual Partnership Action Plan” (IPAP) utformades av NATO år 2004, och Georgien bidrog med trupper till ISAF-styrkan i Afghanistan år 2004 och USA:s trupper i Irak år 2005 (CES, 2005:61f). År 2005 besökte också Bush, som första amerikanska president, Georgien (Salukhvadze, 2005:8f).

Saakasjvilis första fyraårsperiod som president var relativt lugn. Markedonov anmärker att, trots Saakasjvilis höga spel i Sydossetien 2004, stod all opposition bakom en liknande linje i frågor gällande utbrytarrepublikerna (Markedonov, 2007). År 2007 demonstrerade stora mängder människor mot Saakasjvili på Tbilisis gator. Saakasjvili utlyste undantagstillstånd, stängde fria medier och skingrade demonstrationerna med våld. Enligt svensk media var detta tilltag, som resulterade i kritik från både Ryssland och NATO, mycket ofördelaktigt för Saakasjvili (Winiarski, 2007). Rysk media rapporterade om att Saakasjvili i statlig media lagt skulden på Ryssland, som enligt honom bistått oppositionen med instruktioner och pengar till demonstrationerna. Saakasjvili anklagade samtidigt Ryssland för att planera en kupp i syfte att avsätta honom (Allenova och Novikov, 2007). 2008, innan det georgisk-ryska kriget, hölls presidentval, parlamentsval och folkomröstning om NATO-medlemskap. Saakasjvili vann med drygt 50 procent av rösterna i presidentvalet vars genomförande enligt OSSE var tillfredställande (OSCE, 2008:1f; CEC, 2010:17). I samband med presidentvalet hölls en rådgivande folkomröstning angående om Georgien skulle gå med i NATO eller ej, vilket georgierna röstade för (Popjanevski & Yakobashvili, 2008:3).

Från år 2004 och framåt försämrades de georgisk-ryska relationerna ytterligare och de ömsesidiga provokationerna ledde i förlängningen till kriget år 2008. Ryssland införde en bojkott av georgiskt vin och mineralvatten, tidigare viktiga georgiska exportvaror. Landet har även utnyttjat sin kontroll över georgisk gastillgång och utvisat georgier. År 2006 inträffade en spionskandal i Georgien (Nygren, 2009:286). I samband med spionskandalen hävdades i svensk media att

Ryssland förvärrade konflikten genom att införa ett fullständigt transportstopp länderna emellan. Putin anklagade Georgiens ledarskap för ”statsterrorism med gisslantagande” (Albons, 2006). Rysk media lade istället betoning på Georgiens aggressiva påståenden om påstått ryskt stöd till utbrytarstaterna och en ”krypande annektering” av georgiskt territorium (Solov’ev, 2006). Den georgiske försvarsministern Irakli Okruasjvili sade, i samband med spionskandalen, att avslöjandena av ryska spioner gett ett tydligt exempel på att konflikterna i Abchazien och Sydossetien inte är av internt georgisk och etnisk karaktär, utan i själva verket av extern, gentemot fienden Ryssland (*ibid.*). Georgiens val att gå ur OSS:s försvarsminister-råd, med motivationen att landet inte kunde vara medlem i två allianser samtidigt, fortsatte att markera avståndstagandet (RIA Novosti, 2006). Markedonov hävdar att Tbilisi efter Rosornas revolution sökte ett extern fiende som kunde anklagas för 90-talets misslyckade statsbyggande i de sydkaukasiska staterna. Ryssland blev utsett till mästurskurk (Markedonov, 2007).

5 Diskussion: Teoriprövning

5.1 Georgien 1991-1995: *Interna hot*

Under perioden 1991 till 1995 gick Georgien från att vara en mycket instabil stat med starkt nationalistisk och antirysk politisk agenda till att vara ett land med ett relativt starkt, legitimt ledarskap nära allierat med Ryssland.

Nivån på det externa hot som Ryssland utgjorde mot Georgien approximeras enligt *Balance-of-Threat*-teorin; Ryssland hade överlägset stora totala resurser, geografisk närhet som grannland, stor offensiv styrka eftersom att ryska (tidigare sovjetiska) trupper fanns både runt Georgiens gränser och i Georgien åren efter Sovjetunionens fall. Slutligen inga aggressiva avsikter vad det förefaller. Däremot är det sannolikt att Georgien upplevde Rysslands stöd till separatisterna som en provokation. Nivån på det externa hotet från Ryssland mot Georgien kan därmed konstateras ha varit tämligen hög.

Omnibalance-teorins förklaring till det georgiska beslutet att ingå en allians med sitt primära externa hot fokuserar på att ledarskapet upplevde ett mer brådskande internt hot. Flera händelser pekar på att de interna hoten mot det georgiska ledarskapet var stora åren innan alliansen med Ryssland ingicks. Först och främst avsättandet av den demokratiskt valde presidenten Gamsachurdia och hans flykt i exil. De inbördeskrig som pågick i utbrytarregionerna destabiliserade Georgien och hindrade det från att utvecklas. När "Zviadisterna" återtog kontrollen över stora delar av Georgiens territorium 1993 var det tydligt att dåvarande president Sjevardnadzes politiska och fysiska överlevnad hotades.

Enligt *Balance-of-Threat*-teorin borde Georgien ha allierat sig med ett sekundärt, externt hot för att balansera sitt primära, externa hot, Ryssland. Det sekundära hotet kunde ha varit USA, som flera anledningar (geografiskt stort avstånd, låg offensiv styrka och inga aggressiva avsikter gentemot Kaukasus) var relativt svagt. Eftersom att Georgien valde att ingå en allians med Ryssland är det inte fråga om någon balansering mot ett externt hot.

Bandwagon förklarar varför Georgien ingick en allians med sitt primära, externa hot med avsikten av alternativa allianspartners. Varken USA, NATO eller EU hade vid den här tidpunkten några intressen i Kaukasus. *Bandwagon* förklarar till viss del alliansbeslutet, men det finns omständigheter som tyder på att beslutet var mer komplicerat än så. Varför ingick inte Georgien bilaterala samarbetsavtal med Ryssland och skrev under CST redan 1992 liksom den övriga majoriteten av övriga CST-medlemmar?

Omnibalance ger en kompletterande, mer utförlig förklaring till händelseförloppet, som involverar både interna och externa hot. Enligt teorin

reagerade Sjevardnadze på hoten genom att vända sig till sitt primära, externa hot Ryssland, som stödde de fientliga separatisterna, för att få militärt stöd att balansera det mer brådskande interna hotet i form av en revolterande rörelse som utmanade hans politiska och fysiska överlevnad.

Priset Georgien fick betala för Sjevardnadzes politiska och fysiska överlevnad var högt, en nära allians (som uppfyller alla tre definitionskriterierna) med Ryssland och en i fortsättningen pro-rysk georgisk utrikespolitik. Dessutom ryska soldater på georgisk mark, ett klart brott på den georgiska territoriala integriteten och därmed nationalintresset. Balanseringen möjliggjordes av att Sjevardnadze hade utmanövrerat element som skulle ha motarbetat honom, exempelvis den antiryske försvarsministern Kitovani, som avskedades efter att ha beordrat ett anfall i syfte att ta tillbaka kontrollen över georgiskt territorium. Sjevardnadze, medveten om sin företrädares öde efter att ha förlorat makten, agerade i enighet med teorin kring *Omnibalance*. Han säkrade sina egna intressen i rollen som ledare på bekostnad av det georgiska nationalintresset.

5.2 Georgien 1996-2003: *Låg hotnivå*

Under perioden 1996-2003 gjorde det georgiska ledarskapet en tydlig ändring i sin utrikespolitiska hållning. År 2002 var 90-talets nära allians med Ryssland knappt påtaglig. Georgien hade lämnat CST och diskuterade istället åtgärder i samarbetsgruppen GUUAM som definitivt inte var i linje med ryska intressen. President Sjevardnadze hotades av en stark opposition. Vad hade hänt?

Först och främst blev nivån lägre på det externa hotet från Ryssland, vilket är möjligt att visa med hjälp av *Balance-of-Threat*. Andra hälften av 90-talet innebar för Ryssland kraftig instabilitet, först i och med Tjetjenienkriget som avslutades år 1996 och därefter den ekonomiska kollaps som förlamade Ryssland 1998. Under perioden fram till millennieskiftet är det troligt att Rysslands totala resurser minskade som en direkt orsak av förlusterna i första Tjetjenienkriget och finanskrisen 1998. Rysslands offensiva styrka sjönk i takt med att Rysslands möjligheter att till en rimlig kostnad attackera Georgien minskade. Orsaken till detta var Georgiens utträde ur CST, kraven på stängandet av ryska baser och de ryska gränstruppernas uttåg ur Georgien. Det går heller inte att påvisa att något reellt eller påstått aggressivt beteende från rysk sida, då de inte längre öppet stödde separatiser i utbrytarregionerna eller tillsynes provocerade det georgiska ledarskapet på annat sätt. Sammantaget kan det konstateras att det georgiska ledarskapet upplevde att det externa hotet från Ryssland avtog under andra hälften av 90-talet. I takt med att hotet minskade lämnades den militära georgisk-ryska alliansen att vittra bort.

Samtidigt minskade de interna hoten mot det georgiska ledarskapet. Åren efter att Sjevardnadze valts till president framstod han som en legitim, förtroendeingivande ledare. Landet var i jämförelse med första hälften av 90-talet stabilt. Konflikterna som tidigare skakat Abchazien och Sydossetien var med ett

fåtal undantag i praktiken frysta och kontrollerade av ryska fredsbevarande soldater. Sjevardnadze förefaller inte ha stått inför något brådskande internt hot.

Sjevardnadze reaktion på synbart mindre pressade situationen var att vara med och grunda samarbetsgruppen GUAM år 1997. Gruppens fyra mål föranleder en extern iakttagare att anta att GUAM skapades för att balansera ryska intressen i den post-sovjetiska världen. Att bekämpa separatism i staterna och att upprätta en egen fredsbevarande styrka må vara svar på interna hot mot gruppens medlemsländers ledarskap, men målsättningarna att förbereda gastransporter runt Rysslands gränser och närmandet till euro-amerikanska samarbeten hamnade på kant med ryska militära och ekonomiska intressen, och utgjorde därmed högst sannolikt ett fall av medveten balansering. I slutet av 90-talet började USA och NATO intressera för regionen, och deras intressen sammanföll med GUAM-ländernas. Samarbetsgruppen GUAM:s betydelse förefaller ha minskat, men den utgjorde en första kanal till den nya pjäsen som uppenbar sig på spelplanen.

I början av 2000-talet började Ryssland under president Putin att bli starkare igen och det andra Tjetjenien-kriget hade inletts. Faktumet att ryska styrkor i princip respekterade det georgiska förbudet att operera på georgiskt territorium i Pankisi Gorge visar att Ryssland, trots sin nya styrka, inte utgjorde ett i närheten så stort relativt hot (ifråga om totala resurser, offensiv styrka och aggressiva avsikter) som det gjort under början av 90-talet.

Utrustnings- och utbildningsprogramet ”Train and Equip” bör betraktas som ett första steg till en amerikansk-georgisk militär allians och ytterligare en balanseringsåtgärd. Sjevardnadze proklamerade Georgiens vilja att ansluta sig till NATO.

Liksom *Balance-of-Threat*-teorin förutspår ingick Georgien en allians med sitt sekundära, externa hotet USA (ett bilateralt militärt säkerhetsavtal) för att balansera mot sitt primära, externa hot Ryssland. De georgiska parlamentsledamötenas oro för skadorna alliansen skulle innebära för relationen med Ryssland är förståelig. Ändå måste de ha upplevt att säkerhetsgarantierna, det vill säga möjliggörandet av stationering av amerikanska soldater på georgisk mark, vägde tyngre än det ökande externa hotet från Ryssland. *Bandwagon* har ingen förklaringskraft eftersom att Georgien balanserat *mot* det primära externa hotet.

Grundförutsättningarna, det vill säga allvarliga interna hot, för *Omnibalance*-teorins förklaringskraft finns därmed inte. Eftersom att Sjevardnadze inte behövde balansera mot några interna hot mot sin politiska överlevnad kunde han istället fokusera på att balansera externa hot på det vis *Balance-of-Threat* förutspår.

Samtidigt som Sjevardnadze förde sitt land närmare NATO och USA tappade han sin popularitet på hemmaplan. Några månader innan valet köpte ett ryskt elbolag upp stora delar av det georgiska elnätet, vari Georgien förlorade kontroll över infrastruktur och därmed territorial integritet till Ryssland. Med tanke på Sjevardnadzes presidentpost och hans Moskvakontakter är det högst troligt att han kände till uppköpet. Följande resonemang förutsätter att presidenten hade

tilldelats vetskap om att ett NATO-medlemskap enbart skulle vara möjligt om presidentvalet genomfördes rättvist; Flera händelser talar för att Sjevardnadze, såsom *Omnibalance*-teori förutspår, har säkrat sin politiska och fysiska överlevnad (Sjevardnadze-vänliga partier i majoritet i parlamentet) på bekostnad av nationalintresset (kontroll över viktig infrastruktur och NATO-medlemskap) genom att ge Georgiens primära externa hot (Ryssland) vissa eftergifter för att få hjälp med att hantera ett mer brådskande internt hot (oppositionen). Det handlar dock inte om någon formell allians, utan om en försäkran från Rysslands försvarminister Ivanov, som han visserligen inte kunde hålla. Men Ivanov kunde garantera att Sjevardnadzes avgång skedde utan blodspillan eller exil. Det går inte att belägga att detta är ett fall av *Omnibalance*, men det belyser teorins förklaringskraft och hur stor roll den enskilda ledaren spelar.

5.3 Georgien 2004-2008: *Externa hot*

Femårsperioden mellan Rosornas revolution och kriget mellan Georgien och Ryssland markerades av Saakasjvilis starkt pro-västliga politik, ett ökat avstånd mellan Georgien och Ryssland och ett växande samarbete mellan USA, NATO och Georgien.

Det har redan argumenterats för varför Georgien balanserade hotet från Ryssland genom att ingå en allians med USA. Valet av Saakasjvili till georgisk president ökade med stor sannolikhet båda parter incitament att fördjupa det militära samarbetet. Från västerländska sida är tydligt i och med IPAP och närmandet till NATO, Bushs besök till Tbilisi och det framgångsrika utrustnings- och utbildningsprogrammet. Georgien visade sin goda vilja både i uttalanden och genom att skicka soldater till Irak och Afghanistan.

Balance-of-Threat-teorin visar tydligt hur det externa hotet från Ryssland ökade mellan 2004 och 2008. För det första ökade Rysslands totala resurser genom god ekonomi och hög stabilitet. Trots georgiska påståenden om ryskt stöd till utbrytarrepublikerna och ”krypande annektering” är det inte möjligt att påvisa ökad rysk militär offensiv styrka gentemot Georgien. Dock fanns det två ryska militärbaser kvar i Georgien till 2007. Desto mer ökade Rysslands (och för den delen Georgiens) aggressiva förhållningssätt. Detta ömsesidigt provokativa beteende framgick av 2004 års ordväxling med upptakten i Adzjarien-krisen och Rysslands förhandlingar direkt med georgiska utbrytarrepubliker om till exempel visumregler. Det misslyckade återtagandet av kontrollen över Sydossetien resulterade i att både ryska och georgiska ledare sade sig vara redo för krig. Denna händelse följdes av fyra år av allvarliga provocerande handlingar staterna emellan, som utöver verkliga händelser triggade ländernas onda föreställningar om varandra. Samtidigt bör inte möjligheten uteslutas att Tbilisi genom provokationer strävade efter att konstruera ett externt hot. Detta perspektivs relevans är tydligt i Okruasjvilis uttalande om konflikterna i Abchazien och Sydossetien i interstatliga snarare än intrastatliga termer samt Saakasjvilis anklagelser om att demonstrationerna varit organiserade av Ryssland. Georgien

skulle möjligtvis ha tjänat på ett ökat externt hot från Ryssland för att snabbare få integrera sig i ”euro-amerikanska samarbeten”.

Vilka interna hot stod det georgiska ledarskapet inför? Saakasjvili säkrade sin position som legitim ledare i rollen som oppositionens ledare under Rosornas revolution, vilket ledde till den stora segern i presidentvalet. Saakasjvilis popularitet ökade ytterligare i samband med det fredliga återtagandet av kontrollen över Adzjarien. Saakasjvilis misslyckade återtagande av Sydossetien borde ha inneburit ett popularitetsfall för honom. I det här fallet räddades dock Saakasjvili av att oppositionen stod för en likartad politisk linje gentemot utbrytarrepublikerna. Att hans västvänliga politik stöddes av georgierna framgår av resultatet i omröstningen om NATO-medlemskap. Att Saakasjvili upplevde demonstrationerna emot honom år 2007 som ett hot mot sin politiska överlevnad är tydligt. Han spekulerade i rysk inblandning och ett kupp försök mot honom. Trots att demonstrationerna slogs ned med våld och fri media stängdes vann Saakasjvili ett i stort sett rättvist presidentval med majoritet strax därefter. Eftersom att oppositionen inte utgjordes av någon majoritet av det georgiska folket kunde Saakasjvili tygla det interna hotet. Enbart genom faktumet att Saakasjvili åstadkom rättvisa och demokratiska val utgjorde sannolikt en stabil grund för honom hos folket, eftersom att interna hot mer sällan uppkommer när det finns institutioner för att lösa politiska konflikter och skapa legitimitet kring ledaren.

Georgien var sedan år 2003 knutet till en allians med USA. *Balance-of-Threat* ger dock en adekvat förklaring till varför Georgien valde att alliera sig närmare den redan existerande allianspartnern USA samt närma sig det sekundära externa hotet NATO för att i förlängningen ansluta sig till alliansen. Syftet bör ha varit att fortsätta balansera det tilltagande primära externa hotet från Ryssland. *Bandwagon* har ingen förklaringskraft eftersom att Georgien balanserat *mot* det primära externa hotet.

Teorin kring *Omnibalance* misslyckas i det här fallet att förklara Georgiens alliansbeteende. Det beror på att det inte varit möjligt att påvisa att det funnits några interna hot mot ledarens överlevnad.

5.4 Vilken roll spelar ledaren?

Denna del fokuserar på ledaren och dennes motiv och förutsättningar att balansera hot utifrån teorin av Mastanduno med flera. Intressant tar ledarna en stor plats i studien, och därmed är en extra fördjupning och jämförelse av deras beteenden relevant och intressant.

Gamsachurdia, som styrde under en mycket kort period, åtnjöt legitimitet som demokratiskt vald president, dock saknade han nödvändiga maktresurser. Han förefaller ha styrts av ett etisk-georgiskt nationalintresse. Enligt Mastanduno med flera leder inhemsk instabilitet till att statens företrädare söker externa resurser

och legitimitet utifrån. Detta gjorde Gamsachurdia inte, troligtvis för att han saknade kontakter både i Moskva och i övriga världen. Istället blev han avsatt och skickad i exil.

Sjevardnadze, som blev ledare efter Gamsachurdia, förefaller ha styrt Georgien utifrån ett kombinerat personligt och nationellt intresse, där det personliga intresset fick första prioritet. Argumentet att det personliga intresset hade första prioritet bygger på hans allians med Ryssland för att stoppa inbördeskriget och senare det mer kontroversiella elnätsaffären och Ivanovs inblandning i hans avgång. Sjevardnadze kontrollerade inte större maktresurser eller legitimitet i Georgien än vad Gamsachurdia gjort, men kunde tack vare sina kontakter i omvärlden från sin tid som sovjetisk utrikesminister knyta externa maktresurser till sig från Moskva, och extern legitimitet från västvärlden, som användes på den nationella politiska arenan. På så vis kunde han försäkra sin politiska överlevnad tills han utnyttjat både sina ryska och västliga kontakter till bristningsgränsen år 2003.

Saakasjvilis examen i juridik i USA och mänskliga rättigheter i Frankrike bör ha gjort honom till en trovärdig allianspartner för ledare i väst. Han förefaller under undersökningsperioden 2008 agera utifrån det georgiska nationalintresset, undantaget i samband med våldet mot demonstranter år 2007. Saakasjvili odlade sina kontakter med västvärlden och västvänliga, inte med Moskva. Från väst fick han också stora externa maktresurser och legitimitet efter Rosornas revolution, som han använde i den nationella politiken.

Sammanfattningsvis är det möjligt att konstatera att ledarens bakgrund och i vems intresse denne fattar sina beslut har en speciell betydelse för statens, i det här fallet Georgiens, alliansbeteende. Bakgrunden avgör vilket kontaktnät ledaren har tillgång till, hur denne balanserar hot och slutligen med vilken stat ledaren ingår en allians. Alliansbeteende, en del av internationell politik, är kopplat till den nationella politiken på så vis att ledaren söker externa maktresurser och extern legitimitet för att öka sina inhemska maktresurser och sin inhemska legitimitet för att säkra sin politiska överlevnad alternativt för att fortsätta styra staten enligt dennes tolkning av nationalintresset. Teorin kring sambandet mellan internationell och inhemsk politik som Mastanduno med flera formulerat är användbar oberoende av vilken alliansteori som förklarar ledarens och statens beslut.

6 Slutsatser

Denna studie har gjort en ansats till att förklara kopplingen mellan internationell politik, i form av allianser, och nationell politik, i form av hot eller avsaknad av hot mot ledarskapet.

De två perioderna i vilka hypoteserna formulerats har omvandlats till tre avsnitt i empiridelen och analysen. I de tre avsnitten har det varit möjligt att fastslå att balanseringen av det externa hotet från Ryssland inleddes redan 1997-1998, i och med skapandet av GUAM, USA:s nyvaknade intresse och Ryssland ekonomiska svårigheter, med andra ord något tidigare än hypoteserna förutspått.

Period ett (1991-1999 eller i själva verket 1991-1998) kännetecknas av Georgiens nära allians med Ryssland. Alliansen var ett resultat av att Ryssland utgjorde ett primärt, externt hot mot Georgien enligt *Bandwagon*-teori, som Georgien på grund av sin svaghet och avsaknad av andra potentiella allianspartners, allierade sig med. Andra mer brådskande internt hot förelåg dock mot det georgiska ledarskapet. *Omnibalance*-teori förklarade tillfredställande alliansen med det primära, externa hotet Ryssland för att få hjälp att hantera det interna hotet mot Sjevardnadzes ledarskap. Därmed kan både H1 och H2 styrkas.

Period två (2000-2008 eller i själva verket 1998-2008) domineras överlag med ett georgiskt mycket pro-västligt alliansbeteende. Georgien balanserar det primära, externa hotet från Ryssland genom att öppet arbeta med att knyta sig närmare främst USA. Efter ett par år har en allians mellan Georgien och USA upprättats. Teorin kring *Balance-of-Power*, att Georgien balanserat mot sitt primära externa hot, Ryssland, genom att ingå en allians med ett sekundärt externt hot, USA, ger en tillfredställande förklaring alliansen. *Bandwagon* ger ingen förklaring till händelseförloppet. Samarbetet fördjupas, det vill säga att balanseringen fortgår, allt eftersom relationen med Ryssland försämras. Missnöjet mot Sjevardnadze och Rosornas revolution, och en period av interna hot mot ledarskapet, äventyrar Georgiens under perioden annars stabila inrikespolitiska klimat. Möjligtvis stabiliseras detta ytterligare i och med Saakasjvilis förmåga att komma till skott med rättvisa val. *Omnibalance* kan på grund av avsaknad av reella interna hot mot ledarskapet inte ge någon tillfredställande förklaring till händelseförloppet i andra perioden. Både H3 och H4 kan därmed bekräftas.

Sammanfattningsvis innebär detta hypotesens årtal, grundande på CST-utträdet, behövde redigeras en aning för att hypoteserna skulle gälla. *Omnibalance*- och *Bandwagon*-teori är tillämpbar för att förklara Georgiens alliansbeteende åren 1991-1998, medan *Balance-of-Threat* bättre förklarar alliansbeslut tagna under mellan åren 1998-2008. Att hypoteserna kunnat styrkas eller delvis styrkas innebär att de tre teorierna enligt prövning är giltiga under definierade förutsättningar. Studien påvisar att realismens antaganden om stater

som enhetliga aktörer behöver vidareutvecklas. Den argumenterar för att studiet av internationell politik bör ta nationell politik i beaktning. En stats alliansbeteende, eller beteende på det internationella planet i stort, avgörs till stor del av statens ledare. Den här studien har visat att statens ledares möjligheter att behålla sin maktposition är starkt beroende av deras bakgrund och vilka intressen som styr dem. För att förstå nationella ledarens beslut, och därmed grogrunden i internationell politik, behöver vetenskapen skapa sig en uppfattning om den nationella politikens betingelser.

Den här studien lyckas inte precisera huruvida stater i första hand balanserar mot interna eller externa hot. Den skapar heller inte någon egentlig relation mellan dessa. Denna möjligen teoretiska utmaning ligger öppen för framtida forskning. Ett mer praktiskt forskningsproblem som den här studien inte kunnat fördjupa sig i är samarbetsgruppen GUAMs uppkomst. Var samarbetsgruppen ett svar på amerikanska intressen i regionen eller var de amerikanska intressena för regionen ett svar på den västvänlighet som GUAM-länderna visade?

7 Referenser

- The Administration of the President of Georgia(=Georgiska presidentadministrationens webbplats), Biography. [Elektronisk] <http://www.president.gov.ge/en/President/biography>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Albons, Bengt, 2006. "Ryssland förvärrar konflikt med Georgien". Analys. *Dagens nyheter*. 2006-10-03. [Elektronisk] <http://ret-web05.int.retriever.no.ludwig.lub.lu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050915200610037878854&serviceId=2>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Allenova, Ol'ga, 2003. "У нас каждая семья готова создать мощную армию" (=”Hos oss [är] varje familj redo att bilda en stark armé”). Nyhetsartikel. *Kommersant*. 2003-12-09. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/doc/434492>. Hämtdatum 2011-12-23.
- Allenova, Ol'ga och Novikov, Vladimir, 2007. ”Демократия испустила газ” (=Demokratin gav ifrån sig gas). Nyhetsartikel. *Kommersant*. 2007-11-08. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/doc/823091>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Areshidze, Irakly C., 2002. "Helping Georgia?", Perspective, vol. 12, nr. 4. [Elektronisk] <http://www.bu.edu/iscip/vol12/areshidze.html>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Baran, Zeyno, 2003. "Deals Give Russian Companies Influence Over Georgia's Energy Infrastructure". Analys. *Eurasianet.org*. 2003-08-17. [Elektronisk] <http://www.eurasianet.org/departments/business/articles/eav081803.shtml>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Berman, Ilan, 2004. "The New Battleground: Central Asia and the Caucasus", The Washington Quarterly, vol. 28, nr. 1, s. 59-69 (Vintern, 2004-2005).
- CEC (=Central Election Commission of Georgia), 2010. *Georgia : History of elections 1990-2010*. Central Election Commission of Georgia, 2010. Rapport/sammanfattning. [Elektronisk] <http://www.cec.gov.ge/files/TEA/archevnebisistoria/eng.pdf>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- CES (=Center of Eastern Studies), 2005. *NATO's new role in the NIS area*. Center of Eastern Studies, maj 2005. Rapport. [Elektronisk] http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/105390/ipublicationdocument_singledocument/91aa7081-aaa7-45ab-ae1a-5ff68253b921/en/OSW_RAPORT_NATO_2005en.pdf. Hämtdatum: 2011-12-23.

- Cornell, Svante, 2009. "Tjetjenien och norra Kaukasien: Rysslands akilleshäla", i Jonsson, Anna och Vendil Pallin, Carolina(red.), 2009. Ryssland - Politik, samhälle och ekonomi. Stockholm : SNS förlag. s. 227-247.
- CSTO (=Collective Security Treaty Organisation), 2002. *Charter of the Collective Treaty Organization*. Publicerad 2002. [Elektronisk] Tillgänglig: http://untreaty.un.org/unts/144078_158780/5/9/13289.pdf. Hämtdatum: 2011-12-23.
- CSTO (=Collective Security Treaty Organisation), 2011. *Obtjtsjje svedenija* (=Allmän sammanställning). Publicerad löpande 2002-2011. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.dkb.gov.ru/a/a.htm>. Hämtdatum: 2011-12-31.
- Darchiashvili, David, 2003. "Dilemmas of the Future of Georgia". Central Asia-Caucasus Analyst. Analytisk artikel. 2003-05-21. [Elektronisk] <http://www.cacianalyst.org/newsite/?q=node/1162/print>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- David, Steven R., 1991a. *Choosing Sides : Alignment and Realignment in the Third World*. Baltimore : The John Hopkins University Press.
- David, Steven R., 1991b. "Explaining Third World Alignment", *World Politics*, Vol. 43, Nr. 2, s. 233-57 (1991).
- Dawisha, Karen och Parrott, Bruce, 1994. *Russia and the New States of Eurasia : The politics of upheaval*. Cambridge : Cambridge University Press.
- The Economist, 2008. *The Economist Intelligence Unit's Index of Democracy 2008*. Economist Intelligence Unit, 2008. [Elektronisk] <http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy%20Index%202008.pdf>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Esaïasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Tredje upplagan. Stockholm : Nordstedts juridik.
- Eurasia Insight, 2004. "Saakashvili: Russia to Blame for South Ossetia Crisis". Nyhetsartikel och analys. *Eurasianet.org*. 2004-07-11. [Elektronisk] <http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav071204.shtml>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Freedom House, 2008. *Table of Independent Countries*. Freedom House, 2008. [Elektronisk] <http://www.freedomhouse.org/uploads/Chart114File166.pdf>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Global security 1(=Global Securitys webbplats), Collective Security Treaty Organisation (CSTO). [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.globalsecurity.org/military/world/int/csto.htm> Hämtdatum: 2011-12-23.
- Government of Georgia (=Georgiska regeringens webbplats), About Georgia. Government of Georgia, 2010. [Elektronisk] http://www.government.gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=193. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Gularidze, Tea, 2003. "Abashidze - Handled with Care". Nyhetsartikel. *Civil.ge*. 2003-12-01. [Elektronisk] <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=5710>. Hämtdatum: 2011-12-23.

- IIFFMCG-I (=Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia volume I), 2009. *Report Volume I*. Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia, September 2009. [Elektronisk] http://www.ceiig.ch/pdf/IIFFMCG_Volume_I.pdf. Hämtdatum: 2011-12-31.
- IIFFMCG-II (=Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia volume II), 2009. *Report Volume II*. Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia, September 2009. [Elektronisk] http://www.ceiig.ch/pdf/IIFFMCG_Volume_II.pdf. Hämtdatum: 2011-12-31.
- Jandiera, Gia, 2004. "Georgia – a case study". Papper. *Transparency International*. [Elektronisk] http://www.transparency.org/content/download/4188/25961/file/Georgia_long_Final.30.8.05.pdf. Hämtdatum: 2011-12-23. (Pappret presenterat på Kenya Meeting on New Governments, som hölls i Nairobi, Kenya i oktober 2004).
- Kommersant, 2003b. "Революция без жертв" (=Revolution utan offer). Nyhetsartikel. *Kommersant Den'gi*. 2003-12-01. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/doc/432293>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Kommersant*, 2003a. "Госдуме не нравится оборонное сотрудничество Грузии с США" (=Statsduman tycker inte om Georgiens försvarssamarbete med USA). Nyhetsartikel. 2003-04-16. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/news/961945>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Kwan, Diana S. M. och Yu, Fu-Lai T., 2008. "Social construction of national identity: Taiwanese versus Chinese consciousness", *Social Identities*, vol. 14, nr. 1, s. 33-52 (2009).
- Leijonhielm, Jan, 2009. "Rysk ekonomisk och socioekonomisk utveckling", i Jonsson, Anna och Vendil Pallin, Carolina(red.), 2009, *Ryssland : Politik, samhälle och ekonomi*. Stockholm : SNS Förlag. Sidorna 124-153.
- Lynch, Don, 2000. *Russian Peacekeeping Strategies in the CIS : The Cases of Moldova, Georgia and Tajikistan*. London : Royal Institute of International Affairs.
- Markedonov, Sergej, 2007. "Грузинский парадокс российской политики" (=Ryska politikens georgiska paradox), *Rossija v globalnoj politike*, nr 2, mars-april 2007. [Elektronisk] http://www.globalaffairs.ru/number/n_8396. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Mastanduno, Michael; Lake, David A.; Ikenberry, G. John, 1989. "Toward a Realist Theory of State Action", *International Studies Quarterly*, Vol. 33, Nr. 4, s. 457-474 (1989).
- MID (= "Ministersvo Inostranich Del" / [Ryska] Utrikesministeriet/), 2004. "Интервью Министра иностранных дел Российской Федерации С.В.Лаврова в связи с ситуацией вокруг Южной Осетии" (=Intervju [med] Ryska Federationens utrikesminister S.V. Lavrov i samband med situationen kring Sydossetien"). Intervju. 2004-07-11. [Elektronisk] <http://www.mid.ru/bdomp/ns-reuro.nsf/348bd0da1d5a7185432569e700419c7a/ecb86d3c3aeb21a2c32576b3002b139d!OpenDocument>. Hämtdatum: 2011-12-23.

- Miller, Erik A., 2004. "Smelling the Roses : Eduard Shevardnadze's End and Georgia's future", *Problems of Post-Communism*, vol. 51, nr. 2, s. 12-21 (2004).
- Miller, Erik A. och Toritsyn, Arkady, 2005. "Bringing the Leader Back In : Internal Threats and Alignment Theory in the Commonwealth of Independent States", *Security Studies*, Vol. 14, Nr. 2, s. 325-363 (2005).
- Mitchell, Lincoln A., 2009. *Uncertain democracy : U.S. foreign policy and Georgia's Rose Revolution*. Philadelphia : University of Pennsylvania Press.
- Novikov, Vladimir och Zorin, Oleg, 2004. "Грузия готова на всех" (=Georgien är redo för allt). Nyhetsartikel. *Kommersant*. 2004-08-02. [Elektronisk]
- Nygren, Bertil, 2009. "Rysslands relationer med OSS-länderna", i Jonsson, Anna och Vendil Pallin, Carolina(red.), 2009, *Ryssland : Politik, samhälle och ekonomi*. Stockholm : SNS Förlag. Sidorna 270-296.
- OSCE (=Organization for Security and Co-operation in Europe), 2000. *Istanbul Document*. Organization for Security and Co-operation in Europe, januari 2000. Dokument. [Elektronisk] <http://www.osce.org/mc/39569>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2000a. *Parliamentary Elections : 31 October & 14 November : Final Report*. Organization for Security and Co-operation in Europe, februari 2000. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/15612>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2000b. *Presidential Election : 9 April 2009 : Final Report*. Organization for Security and Co-operation in Europe, januari 2004. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/15579>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2004a. *Parliamentary Elections 2 November 2003*. Organization for Security and Co-operation in Europe, januari 2004. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/22206>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2004b. *Extraordinary Presidential Elections 4 January 2004*. Organization for Security and Co-operation in Europe, februari 2004. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/24600>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2004c. *Partial Repeat Parliamentary Elections 28 March 2004*. Organization for Security and Co-operation in Europe, juni 2004. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/34196>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- OSCE, 2008. *Extraordinary Presidential Elections 5 January 2008*. Organization for Security and Co-operation in Europe, mars 2008. Rapport. [Elektronisk] <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/30959>. Hämtdatum: 2011-12-23
- Panaev, Dmitrij, 1992. "Шеварднадзе в Грузии: за одного битого много убитых дают" (=Sjevardnadze i Georgien: för en skadad ges många döda). Nyhetsartikel. *Kommersant*. 1992-03-16. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/doc/3552?isSearch=True>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Popjanevski, Johanna och Yakobashvili, Temuri, 2008. "Georgia's Post-Revolutionary Period Ends, Posing New Challenges and Opportunities", *Central Asia-Caucasus Analyst*, vol. 10, nr. 1, sidorna 3-6. Analytisk artikel.

- 2008-01-09. [Elektronisk] <http://cacianalyst.org/files/080109Analyst.pdf>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- RIA Novosti, 2006. ”Грузия прекращает участие в Совете министров обороны стран СНГ” (=Georgien avbryter [sitt] deltagande i OSS-ländernas försvarsministerråd). Nyhetsartikel. 2006-02-03. [Elektronisk] <http://ria.ru/politics/20060203/43321329.html>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Salukhivadze, Khatuna, 2005. ”Bush visits Georgia to support ’the Beacon of Liberty’”, Central Asia-Caucasus Analyst, vol. 6, nr. 10, sidorna 8-9. Analytisk artikel. 2005-05-18. [Elektronisk] <http://cacianalyst.org/files/20050518Analyst.pdf>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Solov’ev, Vladimir, 2006. ”Запад у ворот” (=Väst vid portarna). Analytisk nyhetsartikel. *Kommersant*. 2006-10-02. [Elektronisk] <http://www.kommersant.ru/doc/709217>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Splidsboel-Hansen, Flemming, 2000. ”GUUAM and the future of CIS military cooperation”, European Security, vol. 9, nr. 4, s. 92-110 (2000).
- Steinvall, Anders, 1992. ”Gamsachurdia på flykt. Georgiens president i Armenien. Segerrusig” Nyhetsartikel. *Dagens Nyheter*. 1992-01-07. [Elektronisk] <http://ret-web05.int.retriever.no.ludwig.lub.lu.se/services/archive.html?method=display Document&documentId=0509151992010793A6049EDD7EB043D756B40E86BEED07&serviceId=2>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Teorell, Jan och Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber.
- Winiarski, Michael, 1993. ”Regeringstrupp återtog hamnstad”. Nyhetsartikel. *Dagens Nyheter*. 1993-10-26. [Elektronisk] <http://ret-web05.int.retriever.no.ludwig.lub.lu.se/services/archive.html?method=display Document&documentId=0509151993102669D174133C1F136C7CDC308BD64E20C0&serviceId=2>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Winiarski, Michael, 2007. ”Andrum för Georgiens president”. Nyhetsartikel. *Dagens Nyheter*. 2007-11-09. [Elektronisk] <http://ret-web05.int.retriever.no.ludwig.lub.lu.se/services/archive.html?method=display Document&documentId=0509152007110913628201&serviceId=2>. Hämtdatum: 2011-12-23.
- Walt, Steven M., 1987. The Origins of Alliances. Ithaca : Cornell University Press.
- Waltz, Kenneth N., 1979. Theory of International Politics. New York : McGraw-Hill.
- The World Factbook (=CIA:s webbplats), *Georgia*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>. Hämtdatum: 2011-12-31.

Notera: alla kyrilliska ”e” [je, jo] har translittererats till latinskt ”e”.

8 Bilagor

8.1 Fakta, historia och karta: Georgien

Georgien ligger i Södra Kaukasus, med kust mot Svarta Havet. Landets yta är 69700 km² och gränsar till Ryssland, Azerbajdzjan, Armenien och Turkiet. Befolkningen uppgår till 4,6 miljoner. Huvudstaden är Tbilisi, officiellt språk är georgiska. Georgien odlar frukt och grönsaker, tillverkar vin och mineralvatten, bedriver gruvdrift och har kemikalieindustri. BNP (PPP) var år 2008 21,93 miljarder US-dollar och BNP/capita 4700 US-dollar (The World Factbook, 2011). I Freedom House (2008) index över politiska rättigheter fick Georgien år 2008 4⁵, vilket innebär att landet var politiskt ”delvis fritt”. I The Economists (2009) demokratiindex nådde Georgien år 2008 4,62⁶, plats 104 i världen.

Figur 1. Karta över Georgien (källa: The World Factbook, 2011)

Nationen Georgien är enligt eget narrativ mycket gammal. Den har sitt ursprung i den georgiska kyrkans grundande på 300-talet och det georgiska skriftspråket på 400-talet. Den fria nationen blomstrade på 1000- och 1100-talen (Government of Georgia, 2010). Rysslands och Georgiens relationer inleddes år 1783 då Kung Erekle II, som regerade över östra Georgien, och kejsarinna Katarina II av

⁵ 1= helt fritt och 7= helt kontrollerat. (Referens: Ryssland: 6 (inte fritt), Ukraina: 3 (fritt), Uzbekistan: 7 (inte fritt))

⁶ 1= odemokratiskt och 10=demokratiskt (Referens: Ryssland: 4,48 (plats 107), Ukraina: 6,94 (plats 53), Uzbekistan: 1,74 (plats 164))

Ryssland undertecknade ett fördrag om ryskt beskydd av Georgien mot perserna. Fördraget innebar en för Ryssland växande dominans över Georgien. År 1881 annekterades Georgien av Tsarryssland. Förutom under en period som fri demokratisk republik mellan 1918 och 1921 var Georgien fram till år 1991 en del av Tsarryssland och Sovjetunionen (IFFC,2009:12; Government of Georgia, 2010).

8.2 Collective Security Treaty Organization (CST/CSTO)

I samband med Sovjetunionens sammanbrott år 1991 bildades en ny regional samarbetsorganisation som tolv av femton post-sovjetiska stater gick med i, Oberoende staters samvälde (OSS). Collective Security Treaty (CST), det första avtalet om kollektiv säkerhet mellan medlemsländerna, skrevs under 1992 av sex stater. Georgien och ytterligare två stater skrev under år 1993. Avtalet gällde en femårsperiod och innebar ett ökat militärt samarbete. Aggression eller annat hot mot en stat i samarbetet inbar att alla medlemsstater var skyldiga att agera. Det innefattar hot av militär och kriminell karaktär (CSTO, 2002). CSTO utförde mellan 1998 och 2000 framgångsrika insatser i syfte att skydda gränserna mot Afghanistan och ”neutralisera” hot från väpnade grupper som deltagit i inbördeskriget i Tadzjikistan (CSTO, 2011).

När femårsperioden löpt ut år 1997 diskuterade parterna att fördjupa samarbetet och skapa den fristående organisationen Collective Security Treaty Organisation (CSTO). Tidigare avtalspunkter behölls, men stort fokus lades i den nya organisationen på terroristbekämpning. I samband med övergången från CST till CSTO valde Azerbajdzjan, Georgien och Uzbekistan att gå ur samarbetet. CSTO skapades formellt år 2002 när medlemsstaterna skrev under ett gemensamt avtal, och har bland annat resulterat i en internationell CSTO-insatsstyrka som kan användas i konflikter och för bekämpning av kriminalitet i medlemsstaterna. Kritiker hävdar att CST och CSTO domineras av Ryssland och att samarbetet utgör en kanal för Ryssland att sprida sina intressen i den post-sovjetiska världen och knyta tidigare sovjetstater närmare till sig (CSTO, 2008; Global Security 1).

Tabell 1 De post-sovjetiska staternas medlemskap i CST/CSTO 1992-2008 (Källa: CSTO, 2011)

Medlemskap i CST (1992-1999) och CSTO (1999-2008)	
Armenien	1992-
Azerbadzjan	1993-1999
Estland	Nej
Georgien	1993-1999
Kazakstan	1992-
Kirgizistan	1992-
Lettland	Nej
Litauen	Nej
Moldavien	Nej
Tazjikistan	1992-
Turkmenistan	Nej
Ukraina	Nej
Uzbekistan	1992-1999, 2006-
Vitryssland	1993-

Bilagornas referenser återfinns under rubrik ”7. Referenser”.